

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 8 marca 2001 r.

35044

RPO/370861/2001/VI/AB

Pan
dr Jarosław BAUC
Minister Finansów
WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze

Pozwalam sobie przedstawić Panu wątpliwości co do słuszności przyjętych zasad opodatkowania alimentów wypłacanych na rzecz innych osób niż dzieci.

Na podstawie art. 1 pkt 25 lit. a) tiret drugi ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 1104) skreślony został przepis art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.). Zgodnie z nim podstawę obliczenia podatku ustalało się po odliczeniu kwot rent i innych trwałych ciężarów opartych na tytule prawnym, nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów, oraz alimentów, z wyjątkiem alimentów na rzecz dzieci, w wysokości ustalonej w wyroku alimentacyjnym.

Nie uległ natomiast istotnej zmianie przepis art. 20 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych uznający za przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9 ustawy, m. in. alimenty, z wyjątkiem alimentów na rzecz dzieci.

Od wejścia w życie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przepis ten odmiennie kształtuje sytuację podatkową dzieci otrzymujących alimenty i ich rodziców w stosunku do sytuacji pozostałych osób, na rzecz których zostały zasądzone alimenty. Alimenty wypłacane dziecku nie stanowią jego przychodu, nie mają wpływu na wysokość zobowiązania podatkowego rodzica, pod którego pieczęcią pozostaje małoletnie dziecko, ani na wysokość zobowiązania podatkowego samego dziecka, po osiągnięciu przez nie pełnoletności. Jeśli alimenty są wypłacane na rzecz osoby nie będącej dzieckiem (z reguły są to rozwiedzeni małżonkowie) świadczenie to stanowi dla uprawnionego

przychód ze źródła, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9 ustawy, podlegający opodatkowaniu na zasadach ogólnych.

Do końca 2000 roku przedstawionemu zróżnicowaniu sytuacji podatkowej dzieci i innych osób otrzymujących alimenty odpowiadało zróżnicowanie sytuacji podatkowej zobowiązanych do alimentacji - w zależności od tego czy alimenty świadczyli na rzecz dziecka czy innej osoby. Zobowiązany do alimentacji na rzecz dziecka płacił je z dochodu opodatkowanego i nie mógł o wypłaconą kwotę pomniejszyć podstawy opodatkowania. Natomiast zobowiązany do świadczenia alimentów na rzecz innej osoby niż dziecko mógł skorzystać z uprawnienia wynikającego z art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych i odliczyć od podstawy opodatkowania wypłacone alimenty, w wysokości ustalonej w wyroku.

W tym stanie prawnym kwota wypłacona dziecku tytułem alimentów była opodatkowana podatkiem dochodowym od osób fizycznych u zobowiązanego, zaś wypłacona innej osobie była opodatkowana u tej osoby. Możliwość odliczenia alimentów na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy była postrzegana jako metoda uniknięcia podwójnego opodatkowania tego samego dochodu i - jak dotąd - nie była kwestionowana.

Nie są mi znane przykłady sporów interpretacyjnych co do stosowania art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy w odniesieniu do odliczania alimentów zasądzonych wyrokiem sądowym.

W uzasadnieniu rządowego projektu zmian do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który zawierał propozycję skreślenia jej art. 26 ust. 1 pkt 1, założenie eliminacji odliczeń z tytułu alimentów, rent i innych trwałych ciężarów tłumaczone było tym, że dotychczasowe przepisy wywoływały zarówno spory interpretacyjne, jak i stanowiły pole do nadużyć.

Jednocześnie skreślenie przepisu art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w istotny sposób zmieniło sytuację podatkową osób płacących alimenty, do których przepis ten miał dotychczas zastosowanie. Obecnie nie będą one mogły pomniejszyć podstawy opodatkowania o kwotę wypłaconych alimentów. Jeśli alimenty są płacone z wynagrodzenia za pracę, z emerytury lub innego opodatkowanego dochodu jedno opodatkowane źródło przychodu kreuje drugie opodatkowane źródło przychodu.

W tym stanie rzeczy proszę Pana Ministra o informację jakie istotne okoliczności spowodowały opisaną zmianę sytuacji podatników zobowiązanych do alimentacji.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll